

Олена ВИСОЦЬКА,
вчителька географії
Славутської загальноосвітньої школи I-III ступенів №1

Правильно визначити пріоритети

Однією з ціннісних орієнтацій, які повинні сформуватися в учнів під час вивчення географії, є збереження природи, гармонічна взаємодія людини і природи, вміння екологічно виважено взаємодіяти з довкіллям [3, с.36-37]. Саме через досягання нематеріальних вартостей та самоцінності довкілля можливе виховання екологічних ціннісних орієнтацій в учнів. Натомість – переформатування традиційного розуміння охорони природи через антропоцентричне сприйняття довкілля, зокрема як господарської вотчини людства, на ідею морального партнерства природи, її духовної спорідненості з людиною [3, с.38].

У більшості навчальної літератури наголошується на утилітарно-господарських цінностях природи, що, своєю чергою, зумовлює лише споживче сприйняття ресурсів для задоволення людських потреб та інтересів. Такий неправильний розподіл пріоритетів у процесі вивчення географії перешкоджає втіленню серед учнів ідеї життя у гармонії з природою. Проте саме в процесі вивчення географії створені для учнів найсприятливіші передумови (з точки зору усвідомлення природних процесів і взаємодії між суспільством і навколишнім середовищем), які дозволять сформувати належне ставлення до довкілля, не лише як до сукупності ресурсів, а й як до обов'язкової умови існування людства.

Ще однією важливою цінністю є почуття громадської гідності, патріотизму, національної та державницької самоідентифікації. Під час пізнання культур, історико-географічної спадщини та ресурсів інших народів і держав повинні формуватися толерантність та утверджуватися готовність відстоювати і захищати інтереси власного народу, підвищувати його престиж на міжнародній арені. Оскільки основною метою географічної освіти є сформувати в учнів цілісне уявлення про свою Батьківщину, усвідомити велику різноманітність її природних умов та ресурсів, населення і господарства, рекреаційних ресурсів, переваги внутрішнього туризму, екологічні проблеми та перспективи їх розв'язання [6, с.50].

Неспростовним є факт, що географічна наука завдяки масиву знань та інформації, які об'єднує під своєю назвою, дозволяє відповісти пересічному громадянину на величезний перелік питань. Однак теоретичні знання без упровадження їх у практику втрачають свій сенс. На жаль, сучасна навчальна література не повною мірою містить обґрунтування необхідності знання географії як для усвідомлення та аналізу глобальних світових процесів, так і для задоволення щоденних потреб людини.

При цьому досить влучно висловилися О.М.Топузов і О.Ф.Надтоков стосовно такого питання, зокрема, вони вказують, що географія – це єдиний навчальний предмет у закла-

дах середньої освіти, який допомагає особистості учня навчитися комплексно аналізувати, моделювати і прогнозувати як природні, так і соціально-політичні явища на трьох рівнях узагальнення: локальному, регіональному і глобальному [2, с.4].

Знання, які засвоюють учні під час вивчення навчального предмета, допоможуть сформувати в них комплексне, просторове, соціально орієнтоване знання про планету Земля у результаті застосування краєзнавчого, регіонального і планетарного підходів та усвідомлення цілісного географічного образу своєї країни [4, с.26].

Набуті учнями компетентності дозволять їм просто і зрозуміло відповісти на складні, на перший погляд, питання. Розуміння дозволить підвищити зацікавленість у вивченні географії, що стане дієвою формою зв'язку географічної науки з реаліями життя.

Використані джерела

1. Державний стандарт базової середньої освіти. Постанова Кабінету Міністрів України від 30. 09. 2020 р. № 898 [Електрон. ресурс]. - Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/898-2020-%D0%BF#Text>.
2. Концепція навчання географії України в основній та старшій школі/ За заг.ред. О.М. Топузова, О.Ф. Надтоки. - К.:ТОВ «КОНВІ ПРІНТ», 2018.-56 с.
3. Копилець Є.В. Виховання екологічних ціннісних орієнтацій підлітків засобами підручників із загальної географії: сучасний стан проблем. / Є.В. Копилець //Впровадження сучасних технологій навчання географії у шкільній, вищій, післядипломній освіті: Матеріали Всеукраїнського науково-практичного семінару. – Полтава: ПОІППО, 2006. – С.35-40.
4. Кравцова І. (2021). Географія в контексті Нової української школи. Проблеми безперервної географічної освіти і картографії, (33), – С.24-29.
5. Осніцька Н.О. Реалізація аксіологічного підходу в навчально-виховному процесі школи засобами шкільного краєзнавства (з досвіду роботи) / О.Н. Осніцька // Географічна освіта у шкільних та позашкільних закладах : проблеми, пошуки, перспективи : Збірник наукових праць ; за ред. проф. Д. В. Лико / Рівненський державний гуманітарний університет. – Рівне: Видавець О. Зень, 2020. – С.45-54.
6. Яценко В., Кравчук О., Ковчин Н., Булгаков В. Виховне значення географії України / В.Яценко, О.Кравчук, Н.Ковчин, В.Булгаков // Концепція навчання географії України в основній та старшій школі / за заг. ред. д-ра пед. наук О.М. Топузова та канд. пед. наук О.Ф. Надтоки. – К.: ТОВ «КОНВІ ПРІНТ», 2018.— С.49-52.